

dagsmand, da deler det sig jo væsentligt i to Stykker, hvoraf jeg først vil gennemgaae det sidste. Dette indeholdt blandt Andet nogle mindre Indvendinger mod Lovforslaget, men med Hensyn til adskillige af dem erkjendte den ærede Rigsdagsmand, at de ogsaa fandtes i Anordningen. Dette var saaledes Tilfældet med Ordene „Enhver for sit Bedkommende“, af hvilke han gav en meget skarpsindig Fortolkning, og ligeledes med den hele Bestemmelse om Altergangen. Naar den ærede Rigsdagsmand slet ikke kunde finde sig i disse Bestemmelser angaaende Altergangen, saa er det jo i det Væsentlige, hvad vi længe have vidst; men det vil jo sees, at Spørgsmaalet her egentlig ikke dreier sig om selve disse Bestemmelser, men derimod om, hvorvidt de skulle staae i den Anordning, hvori de engang staae, eller om de mere passende og mere naturligt bør findes i en Lov. Med Hensyn hertil gjorde den ærede Rigsdagsmand, foruden nogle mindre Bemærkninger, ogsaa den, at det forekom ham rigtigt, at den Instrux, som i Anordningen er givet for Biskopperne, blev staaende. Herved maa jeg dog bemærke, at naar Loven af 4de April 1855 om Sognebaands Løsning ikke taler om denne Begrændsning af Præsternes udenforsogs Virksomhed, troer jeg, det kan være et stort Spørgsmaal, om Biskoppen med Rette kan gribe ind deri. Det er nu ligefrem i Anordningen udtalt, at han kan gjøre det, og derved mener jeg, at vi ere førte et Skridt tilbage ikke blot til, men end ogsaa bagved Sognebaands Løsningen. Da den ærede Rigsdagsmand anførte nogle af mine Ord ved Sagens første Behandling, skal jeg indrømme, at han i det Væsentlige anførte dem rigtigt; men dog var der saadanne smaa Afvigelser fra, hvad jeg havde sagt, at jeg næsten ikke kjendte det igjen. Naar jeg saaledes havde ytret, at hvergang man har gjort et Skridt frem, blev det i den ærede Talers Mund til: hvergang man havde gjort et vistigt Skridt fremad, og naar jeg havde sagt: saa er det bedst at standse, og rigtig føle sig for, om man har fast Grund under sine Fødder, var det i den ærede Rigsdagsmands Mund blevet til: saa var det bedst at standse lidt, inden man gjorde det næste Skridt. Saaledes blev

da disse mine Udtalelser temmelig ukenbellige. Jeg mener, at det er bedst, at vi gaae fremad med smaa og jævne Skridt, og hvad det Lovforslag angaaer, som er indbragt i Folkethinget, da vil jeg ikke i dette Dødblik udtale nogen Mening derom, og den ærede Rigsdagsmand kan altsaa ikke med nogen Sikkerhed vide, i hvilket Forhold jeg stiller mig til det. Forresten maa jeg bemærke, at en stor Deel af, hvad den ærede Taler anførte imod Lovforslaget, i Grunden slet ikke ramte Anordningen eller Lovforslaget, men derimod selve Loven af 4de April 1855 om Sognebaands Løsning. Dette er nu Noget, som vi ere vant til, idet det slet ikke er usædvanligt, at naar Modstanderne af disse mindre Love polemiserer mod dem, komme de til at vise, at de i Grunden ere Modstandere af selve Loven om Sognebaands Løsning. Dette skete saaledes ved, hvad den ærede Taler anførte om, at der blev bestiftet Aldste i hver Menighed, og at vi ikke maatte forlade vor egen Forsamling. Var dette sagt i Skriften i den Mening, hvori han tog det, kunde vi albrig være komne til Loven af 4de April 1855, eller i alt Fald maatte vi da nu see, at faae den afflattet saa hurtigt som muligt.

Hvad der forekommer mig at have større Betydning end dette, er hele den formelle Side af Sagen, da det egentlig eller dog kun væsentlig dreier sig om, hvorvidt vi skulle have denne Ret og Frihed igjennem en Anordning eller igjennem en Lov, og jeg skal derfor udtale saa bestemt og tydeligt, som jeg formaaer, min Mening om § 80 i Grundloven og om de Forhandlinger, der gik forud for den, og jeg haaber, at den ærede Rigsdagsmand vil troe mig, naar jeg siger, at jeg ikke blot i de øvrige Punkter, hvor han indrømmede mig det, men ogsaa i dette Punkt har stræbt efter og skal stræbe efter at give Sandheden Eren. Jeg troer, at Ordene i Grundlovens § 80: „Kirkes Forsatning ordnes ved Lov“, ere i sig selv klare, det vil sige, de indeholde slet ikke Andet end dette: Folkekirkens Forsatning skal ordnes, ikke, som man mange Gange vil lægge ind deri, ved en særegen Lov, en særegen stor og alle Forhold omfattende Lov, men ved Love, hvilket er overeensstemmende med god,